

CO DALEJ Z PLECIUGĄ?

Niestety, dzisiaj na tak postawione pytanie nikt w Teatrze Lalek Pleciuga odpowiedzieć nie potrafi. O ewentualnych planach wobec instytucji dyrekcja i zespół teatru niemal od pięciu lat dowiadawali się głównie z prasy. Miało być pięknie – najnowocześniejszy i najpiękniejszy nowy

teatr lalek w Europie, a faktycznie szczecińskiej placówce może grozić nieformalna likwidacja. „Z dnia na dzień nikt was przecież nie wyburzy” – tymi słowami próbował uspokoić dyrekcję teatru wiceprezydent Miasta Szczecina. „Wyburzyć Pleciugę można dopiero cztery miesiące po rozpoczęciu budowy nowej siedziby”. Przypomnijmy, że z punktu widzenia prawa, aby to nastąpiło, nie trzeba nawet wbijać w ziemię łopaty. Wystarczy wbić tablicę informacyjną...

Obecny stan wydaje się być nawet nie niepokojący, ale wręcz groźny. Wokół Pleciugi rozpoczęły się już prace przygotowawcze do budowy Galerii Kaskada, prowadzone były ekspertyzy pod kątem wyburzenia obiektu, a z drugiej strony – niepewna lokalizacja (protesty mieszkańców wobec budowy czegośkolwiek na osiedlowym placu zabaw), prawdopodobny brak projektu (ostatnia, prezentowana przed dwoma laty wizualizacja zakładała budowę obiektu mniejszego od dotychczasowej siedziby, ze stolarnią na zapleczu sceny) oraz kwota przeznaczona na budowę teatru – 10 lub 11 milionów złotych) nie pozwalają uwierzyć, że w Szczecinie o jedynej instytucji teatralnej, przeznaczonej głównie dla dzieci, myśli się poważnie. Ostatnio pojawiły się głosy, że może lepiej przystosować dla potrzeb teatru jakiś obiekt. Podobno wskazania padły na nieczynne już kina Kosmos lub Colloseum...

Kino czy teatr – cóż za różnica. Naszym zdaniem – jednak spora. Dyrekcji i pracowników teatru na razie nikt o to nie pytał. I nikt z władz miasta nie odpowiedział poważnie na pytanie: „Co dalej z Pleciugą?”

Sądźmy, że to pytanie powinni zadać władzom Szczecina nie tylko pracownicy teatru, nie tylko członkowie Komitetu Obywatelskiego na rzecz budowy Pleciugi, nie tylko mieszkańcy Szczecina, ale my wszyscy. Bo nie można dopuścić do sytuacji, w której jednemu teatrowi lalek w regionie zachodniopomorskim grozi faktyczna likwidacja.

60 LAT WROCŁAWSKIEGO TEATRU LALEK

W dniach 7–8 października 2006 roku Wrocławski Teatr Lalek obchodził 60-lecie obecności twórczej w dziejach kultury miasta. Na bogaty program obchodów złożyły się dwie ekspozycje plastyczne – wystawa projektów scenograficznych ze zbiorów archiwalnych Teatru (otwarta w Galerii Miejskiej przy ul. Kiełbaśniczej) oraz wystawa lalek, fragmentów scenograficznych i rekwizytów z przedstawień oprawianych plastycznie przez Jadwigę Mydlarską-Kowal, eksponowana w salach Ratusza wrocławskiego.

Scenografia w teatrze lalek, stając się dominantą tematyczną jubileuszu wrocławskich lalkarzy, była też przedmiotem panelu, w którym uczestniczyli Joanna Braun, Michał Jędrzejowski, Adam Kilian, Jan Polewka. Elementem utrwalającym dokonania artystów współpracujących z wrocławską sceną lalkową jest towarzysząca obchodom edycja *Dla jednego gestu* – albumu prezentującego projekty 26 scenografów przechowywanych w zasobach archiwalnych Wrocławskiego Teatru Lalek.

Podczas głównego wieczoru obchodów jubileuszowych odbyła się premiera spektaklu opartego na tekście Tankreda Dorsta i Urazuli Ekler *Amelka, Bóbr i Król na dachu* w reżyserii Petra Nosalka, ze scenografią Pavla Hubički i muzyką Krzysztofa Dzierny. Poprzedziła ją część oficjalna, w której m. in. Odznaczenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Zasłużony dla Kultury Polskiej” otrzymali: Irmína Annusewicz, Anna Bajer, Jolanta Góralczyk, Anna Kramarczyk, Barbara Pielka, Krzysztof Grębski, Jan Fornal, Józef Frymet, Bogdan Kuczowski, Jacek Radomski i Marek Tatko.

JUBILEUSZ TĘCZY

W dniach 14–15 października 2006 r. Teatr Lalki Tęcza obchodził jubileusz 60-lecia powstania. W programie obchodów znalazło się przedstawienie plenerowe pt. *Tęczowe kolory radości*, prapremiera sztuki *Teledrodzina* Małgorzaty Kamińskiej-Sobczak, wystawy *Tęczowy świat wyobraźni* i wystawa rysunków satyrycznych Zbigniewa Jujki oraz uroczysta gala jubileuszowa. Złożono także kiwały na grobie założycieli teatru Elżbiety i Tadeusza Czaplińskich.

więcej na s. 2.

Za parawanu BARBARA LACH

Barbara Lach swój jubileusz 25-lecia pracy artystycznej obchodzony 18 września 2006, uczciła monodramem *O królestwie drzew i traw* w reż. Petra Nosálka. Powstał on w plenerze Muzeum Wsi Opolskiej w Bierkowicach – w magicznym trójkącie z ziemi, wody i nieba.

Najmłodszych widzów, którzy są jej najukochańszymi odbiorcami, zaprasza tam na wędrówkę do królestwa Natury, do źródeł Życia.

Barbara Lach jest absolwentką Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej im. Ludwika Solskiego – Wydziału Lalkarskiego we Wrocławiu (1980). Pracą magisterską poświęciła działalności artystycznej Jana Dormana, wybitnego twórcy polskiego teatru lalek. Od 1981 występuje w Opolskim Teatrze Lalki i Aktora. Debiutowała w spektaklu *Wnętrze* Krystyny Milobędzkiej w reżyserii Włodzimierza Felenczaka. Za swoje kreacje otrzymała wiele nagród, m.in. wyróżnienie za rolę Dziecka w spektaklu *Skrzydółka* Małgorzaty Jokiel (OFTL w Opolu, 1988), Złotą Maskę za rolę tytułową w spektaklu *Przygoda małej czarownicy* Jany Synkovej (1995), wyróżnienie za rolę Pani Twardowskiej w przedstawieniu *Pan Twardowski* Petra Nosálka (OFTL w Opolu, 1997), Złotą Maskę za rolę Matki w przedstawieniu *...i odstąpiłam noc* według Andersena (2004).

Barbara Lach jest laureatką Nagrody Artystycznej Wojewody Opolskiego (1997). Do najważniejszych dokonań aktorskich ostatniego okresu zalicza role: Fanteski w *Arlekinie*

i *Kolombinie*, Strzeżysławy, matki Wojciecha w *Misterium drogi Świętego Wojciecha* i Pani Twardowskiej w *Pan Twardowski* – wszystkie w reżyserii Petra Nosálka, Babi w *Białym statku* w reżyserii Aleksieja Leliawskiego i Matki w *...i odstąpiłam noc* w reżyserii Krystiana Kobyłki.

Gdybym w ciągu wielu lat pracy nie trafiła na spektakle, które pozostają głębiej, to moje bycie w sztuce nie miałoby sensu. Myślę o przedstawieniach, które budzą ludzkie wnętrza, które widz może odnieść do siebie. W których także ja mogę pozostawić coś z siebie. I nieważne, że nie jest ich dużo i nie gra się ich zbyt często. Ważne, że taki teatr istnieje i że mogę w nim uczestniczyć.

Wzruszać. To dla mnie podstawa. Zabawa, owszem, ale tej jest pełno wokół – w filmach, w grach komputerowych. Jest głośna, niby spontaniczna, ale często sztucznie wywołana. Teatr przede wszystkim powinien wzruszać i prowokować do myślenia. Bo tego na co dzień brakuje najbardziej.

Jubileusz Tęczy

ciąg dalszy ze s. 1.

Państwowy Teatr Lalki Tęcza zrodził się z miłości do sztuki jego założycieli. Była wczesna Jesień 1946 roku, kiedy to Elżbieta i Tadeusz Czaplinski zdecydowali po trudach wojennej tułaczki osiedlić się w małym, parterowym domku we wsi Tuchomie, w powiecie bytowskim i tam stworzyć pierwszy na ziemiach odzyskanych Objazdowy Teatr Marionetek. Pierwsza premiera teatru odbyła się 26 grudnia 1946 roku. Była to *Szopka Polska* Ludwika Szczepańskiego.

W roku 1956 przeniesiono teatr do Słupska. 1 kwietnia 1966 roku teatr został upaństwowiony, a dyrekcję obejmuje Jullanna Całkova. Nowa dyrektor przystąpiła do reorganizacji i odnowy teatru poprzez przekształcenie go z ludowego teatru lalek w teatr lalek o wyrazie artystyczno-poetyckim.

W 1970 r. rozpoczyna się 20-letnia przygoda z Tęczą Zofii Miklińskiej, która przez 18 lat wspólnie dyrektorowała ze Stanisławem Mireckim. Określał on Zofię Miklińską mianem „twardej sztuki”, dla której nie było rzeczy nie do pokonania, bo to co robiła, robiła całą duszą. Współpraca

obu dyrektorów układała się harmonijnie, zapewniając Tęczę prawdziwy rozkwit.

Nielatwe były początki kierowania teatrem przez Małgorzatę Kamińską-Sobczyk. Sezon 1991/92 rozpoczęła akcja protestacyjna pracowników teatru przeciwko decyzji wojewody słupskiego o odwołaniu dyrektora Mireckiego i mianowaniu na stanowisko dyrektora naczelnego i artystycznego swojego kandydata. Protest poparł ZASP oraz liczne organizacje związkowe z kręgu kultury. Trwająca kilka miesięcy akcja załogi zakończyła się ogłoszeniem konkursu i ostatecznym wygranym go przez Małgorzatę Kamińską-Sobczyk.

Następczyni z początku próbowała kontynuować linię repertuarową poprzedniczki, ale wkrótce postanowiła wypracować własny styl, oparty przede wszystkim na współczesnej dramaturgii dla dzieci i młodzieży, także własnego autorstwa. Do najbardziej utytułowanych spektakli należą: *Podwórko marzeń*, *Baśń o...*, *Złote Serce*.

Od 2001 r. Tęcza zapisuje się również na polskiej mapie festiwalowej, najpierw organizując X Międzynarodowy Festiwal Teatrów Lalek Krajów Nadbałtyckich, w 2003 r. Międzynarodowy Festiwal Teatrów dla Dzieci i Młodzieży Krajów Kandydujących do Unii Europejskiej, a w czerwcu bieżącego roku Międzynarodowy Festiwal Teatrów Lalek Krajów Unii Europejskiej EUROFEST 2006.

NAGRODY ASSITEJ

Polski Ośrodek ASSITEJ po raz kolejny przyznał – wręczane przy okazji Międzynarodowego Festiwalu Korczak 2006 – ATESTY czyli świadectwa wysokiej jakości i poziomu artystycznego.

Nagrodzone spektakle:

Baśń o Rycerzu bez Konia – Teatr Animacji Poznań, reż. J. Ryl-Kryśtanowski,

Sklep z zabawkami – Teatr Lalka Warszawa, reż. Ł. Kos,

Urodziny infantki – Teatr Lalka Warszawa, reż. M. Jamuszkiewicz,

Zielony Wędrowiec, Teatr Białaluka, Bielsko-Biała, reż. P. Aigner,

Siała baba mak, Teatr Białaluka, Bielsko-Biała, reż. J. Malinowski,

Piękna i Bestia, Teatr Białaluka, Bielsko-Biała, reż. M. Pecko,

Amelka, Bóbr i Król na dachu, Teatr Lalek Guliwer Warszawa, reż. P. Cieplak,

Dziki Łabędzie-ci, Teatr Pleciuga, Szczecin, reż. M. Ciunel,

...etcetera..., Teatr K3, Białystok,

reż. M. Rau, E. Mojsak, S. Tarkowska

Ponadto Polski Ośrodek ASSITEJ przyznał doroczne nagrody i wyróżnienia dla twórców teatru dla dzieci i młodzieży za rok 2005.

Nagrodę imienia Jana Dormana otrzymała **Joanna Braun** za twórczość teatralną wyróżniającą się tajemniczym, osobliwym pięknem i doskonałością stylu w licznych i niezapomnianych scenografiach spektakli dla dzieci i młodzieży.

Honorową Nagrodę imienia Jana Dormana otrzymał **Marián Pecko** ze Słowacji za twórcze poszukiwania nowej formuły artystycznej widowiska dla dzieci i młodzieży oraz znaczący dorobek reżyserski w polskim teatrze dla młodego widza. Nagrodę dla krytyka teatru dla dzieci i młodzieży przyznano **Lucyna Kozień** za talent, fachowość i konsekwencję w dokumentowaniu i ocenianiu polskiego teatru dla dzieci i młodzieży, za życzliwe i mądre pióro recenzenckie oraz pracę dziennikarską promującą teatr dla młodego widza.

TEATR DLA NAJMŁODSZYCH

Organizując symposium „Teatr dla najmłodszych” (8-9.11.06 r.), po raz kolejny Centrum Sztuki Dziecka w Poznaniu udowodniło, że jest ważnym partnerem w kreowaniu nowych jakości w polskim teatrze dla dzieci i młodzieży oraz twórcą „kultury dziecka” w naszym kraju.

W ciągu dwóch dni uczestnicy mieli okazję obejrzeć aż pięć przedstawień z kraju i z zagranicy, reprezentujących różny sposób myślenia ich twórców o teatrze dla najmłodszych widzów (od 0 do 3 lat). A także zapoznać się z efektami ich poszukiwań (np. przedstawienia: *Co to?* Lucyny Winkel i Katarzyny Pawłowskiej czy *plumplumdzyńdzyńbum...* Ireny Lipczyńskiej i Beaty Bablińskiej) oraz rezultatami wieloletniej nieraz pracy (*Kolory wody i Piórko i kamień* Teatru La Baracca z Bolonii). Niewątpliwą wartością okazało się spotkanie z włoskim twórcą, aktorem i reżyserem Roberto Frabellim, który praktykuje z wielkim powodzeniem ten rodzaj teatru od dwudziestu lat.

Prezentacje okazały się materiałem nie tylko inspirującym i prowokującym do przemyśleń, ale także dającym możliwość konfrontacji z własnym wyobrażeniem na temat tego rodzaju propozycji, właściwie nieistniejących na polskich scenach.

Znakomitym pomysłem było również organizowanie rozmów z twórcami przedstawień oraz stworzenie przestrzeni do wymiany poglądów z innymi uczestnikami seminarium – reżyserami, wykładowcami, dyrektorami teatrów, nauczycielami czy rodzicami.

Nie do przecenienia była obecność specjalistów – psychologów, w tym dr Joanny Matejczuk (Zakład Psychologii Rozwoju Człowieka i Badań nad Rodziną Instytutu Psychologii UAM), która komentowała profesjonalnie i z wielkim zaangażowaniem oraz taktem prezentowane przedstawienia.

Szkoda jedynie, że obie cenne propozycje, czyli wyżej opisane seminarium oraz konferencja „Dziecko i teatr w przestrzeni kultury” (6-7.11.2006) poprzedzająca 16. Biennale Sztuki dla Dziecka nie cieszyły się zbyt dużym zainteresowaniem dyrektorów artystycznych teatrów i można jedynie przypuszczać,

że trudno wyjechać na delegację w środku sezonu teatralnego.

Zainteresowanym tematem polecam strony „The European Network For the Diffusion of Performing Arts for Early Childhood”: www.smallsize.org

Elżbieta Stelmaszczyk

PREMIERY • PREMIERY

wrzesień

Teatr Dzieci Zagłębia, Będzin:

O dziewczynce Katarzynie Czerwonym Kapturkiem zwanej – Dariusz Czajkowski.

Reż. Adam Kwapisz, scen. Barbara Wójcik-Wiktorowicz, muz. Michał Kowalczyk.

Premiera 23 września

Śląski Teatr Lalki i Aktora Ateneum, Katowice:

Mały Duszek – Otfried Preussler.

Reż. i adapt. Bogdan Nauka, scen. Dariusz Miliński, muz. Wojciech Ciesiołkiewicz.

Premiera 9 września

Teatr Lalki i Aktora Kubaś, Kielce:

O tym jak król Kiep obraził raz chleb

– Edmund Wojnarowski.

Insc. i reż. Maciej K. Tondera, scen. Jacek Zagajewski, muz. Włodzimierz Szomański, plastyka ruchu Marta Bury.

Premiera 9 września

Teatr im. Andersena, Lublin:

Córka Króla Smoków – Włodzimierz Felenczak.

Reż. Włodzimierz Felenczak, scen. Jarosław Kozłara, muz. Tomasz Łuc, choreog. Władysław Janicki.

Premiera 22 września

Teatr Lalki i Aktora Pinokio, Łódź:

Cuda i dziwy Lokomotywy

albo Tuwim dzieciom małym i dużym.

Scenariusz i reż. Wojciech Szlachowski, scen. Ryszard Warcholiński, muz. Krzysztof Dzierma, kostiumy Elżbieta Iwona Dietrych, ruch sceniczny Paweł Mikołajczyk.

Premiera 16 września

Olsztyński Teatr Lalek, Olsztyn:

Księżniczka na ziarnku grochu – Vlasta Špicnerova.

Reż. Alina Skiepmo-Gielniewska, scen. Maria Balcerek, muz. Marek Kulikowski.

Premiera 16 września

Teatr Maska, Rzeszów:

Czarnoksiężnik z krainy Oz – Lyman Frank Baum.

Adapt. i reż. Arkadiusz Klucznik, scen. Barbara Wójcik, muz. Michał Kowalczyk, choreog. Arkadiusz Buszko.

Premiera 14 września

Teatr Baj Pomorski, Toruń:

Dzień dobry świnko – Janosch.

Reż. Ireneusz Maciejewski, scen. Dariusz Panas, muz. Piotr Klimek.

Premiera 17 września

Teatr Baj, Warszawa:

Baśń o Rycerzu bez Konia – Marta Guśniewska.

Reż. Krzysztof Niesiołowski, scen. Zofia Czechlewska-Ossowska, muz. Teresa Ostaszewska.

Premiera 30 września

październik

Białostocki Teatr Lalek, Białystok:

Baldanders. Scenariusz Marcin Bartnikowski.

Reż. Marcin Bikowski, scen. Marcin Bartnikowski, Marcin Bikowski, muz. Anna Świętochowska.

Premiera 7 października

Teatr Dzieci Zagłębia, Będzin:

Momo czyli przypowieść o złodziejach czasu

– wg Michaela Ende.

Adapt. i reż. Marek Pasieczny, scen. Janusz Pokrywka, muz. Robert Łuczak, choreog. Arkadiusz Buszko.

Premiera 28 października

Teatr Lalek Banialuka, Bielsko-Biała:

O Zwyrtale Muzykancie – Jan Wilkowski.

Reż. Konrad Dworakowski, scen. Mikołaj Malesza, muz. Piotr Klimek.

Premiera 8 października

Scena Animacji Teatru Jeleniogórskiego, Jelenia Góra:

Potęga teatru, czyli Muminki – wg Tove Jansson.

Adapt. i reż. Bogdan Nauka, scen. Pavel Hubička, muz. Wojciech Ciesiołkiewicz.

Premiera 8 października

P R E M I E R Y • P R E M I E R Y

Śląski Teatr Lalki i Aktora Ateneum, Katowice:

Dokąd pędzisz Koniku? – Rada Moskowa.

Reż. Jacek Popławski, scen. Roman Kalarus,
muz. Michał Kowalczyk.

Premiera 14 października

Teatr Lalki i Aktora Kubuś, Kielce:

Baśń o Rumaku Zaklętym – Bolesław Leśmian.

Adapt. i reż. Irena Dragan, scen. Urszula Kubicz-Flik,
muz. Marek Trecz.

Premiera 8 października

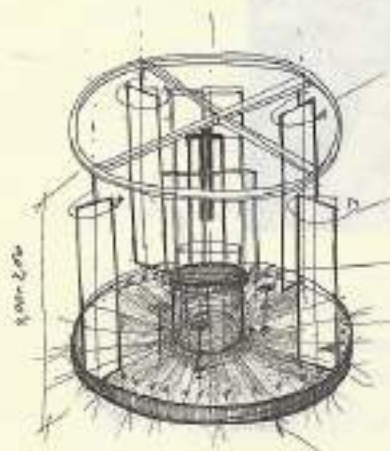
Teatr Groteska, Kraków:

Bał w operze

– Julian Tuwim.

Reż. Kuba Abrahamowicz,
scen. Małgorzata Pácek,
muz. Krzysztof Maciejowski,
choreog. Katarzyna Aleksander-Kmieć.

Premiera 14 października

Teatr Lalki i Aktora, Łomża:

Tygrys Piotrek – Hanna Januszewska.

Reż. Krystian Kobylka, scen. Eva Farkašova,
muz. Marcin Mirowski, ruch scen. Jacek Gębura.

Premiera 8 października

Teatr Lalek Arlekin, Łódź:

O królowie co spać nie chciała – Jerzy Harasymowicz.

Reż. Ewa Sokół-Malesza, scen. Mikołaj Malesza, muz.
Waldemar Wróblewski, choreog. Marzena Biesiadecka.

Premiera 28 października

Opolski Teatr Lalki i Aktora, Opole:

Księga dżungli – Rudyard Kipling.

Reż. Jerzy Bielunas, scen. Elżbieta Terlikowska,
muz. Mateusz Pospieszalski,

choreog. Katarzyna Aleksander-Kmieć.

Premiera 1 października

Teatr Animacji, Poznań:

Pozytywka – Nijole Indriunaite.

Insc. i reż. Janusz Rył-Krystianowski,
scen. Julia Skuratova, muz. Robert Łuczak,
choreog. Władysław Janicki.

Premiera 29 października

Teatr Lalek Rabcio, Rabka Zdrój:

Piesek, który był niebieski – Dariusz Wiktorowicz.

Reż. i muz. Dariusz Wiktorowicz,
scen. Barbara Wójcik-Wiktorowicz.

Premiera 2 października

Teatr Maska, Rzeszów:

Kot w butach – Agata Biziuk wg Charlesa Perraulta.

Scenariusz i reż. Robert Drobnich,
scen. Mikołaj Malesza, muz. Michał Górczyński.

Premiera 21 października

Teatr Lalki Tęcza, Słupsk:

Telerodzina – Małgorzata Kamińska-Sobczyk.

Reż. Małgorzata Kamińska-Sobczyk,
scen. Grażyna Skala, muz. Zespół BIG CYC,
choreog. Tatiana Asmolkowa.

Premiera 15 października

Teatr Lalek Pleciuga, Szczecin:

O Rycerzu Pryszczycerzu – Marta Guśniowska.

Reż. Dariusz Kamiński, scen. Łukasz Kwietniewski,
muz. Janusz Stalmierski.

Premiera 15 października

Teatr Guliwer, Warszawa:

Stoi na stacji lokomotywa – Julian Tuwim.

Reż. Piotr Tomaszuk, scen. Marek Zakostealecki,
muz. Piotr Nazaruk, choreog. Władysław Janicki

Premiera 21 października

P R E M I E R Y • P R E M I E R Y

Wrocławski Teatr Lalek, Wrocław:

Ameika, Bóbr i Król na dachu – Tankred Dorst.
Reż. Petr Nosalek, scen. Pavel Hubička,
muz. Krzysztof Dziurma.
Premiera 8 października

listopad

Teatr Dzieci Zagłębia, Będzin:

Robinson Crusoe – wg Daniela Defoe.
Scenariusz i reż. Dariusz Wiktorowicz,
scen. Ewa Kocharńska, muz. Grzegorz Turnau.
Premiera 25 listopada

Teatr Groteska, Kraków:

O Babie, Rybaku i Złotej Rybce – Małgorzata Falkowska.
Reż. Krzysztof Falkowski, scen. Magdalena Siejko,
muz. Antoni Kulka-Sobkowicz.
Premiera 4 listopada

Olsztyński Teatr Lalek, Olsztyn:

Igraszki z diabłem – Jan Drda.
Reż. Petr Nosalek, scen. Pavel Hubička,
muz. Pavel Helebrand.
Premiera 12 listopada

Wałbrzyski Teatr Lalek, Wałbrzych:

Bajka o szczęściu – Izabela Degórska.
Reż. Ewa Giedrojc, scen. Irena Mareckova,
muz. Agim Dželilij.
Premiera 18 listopada

grudzień

Białostocki Teatr Lalek, Białystok:

Nibylandia – wg J. M. Barrie *Piotruś i Wendy*.
Adapt. i reż. Jacek Malinowski, scen. Halina Zalewska,
muz. Michał Górczyński.
Premiera 2 grudnia

JUBILEUSZE

- 1 września aktorzy Teatru Lalki i Aktora Kubuś w Kielcach: **Beata Orłowska, Andrzej Matysiak i Andrzej Skorodzień** obchodzili jubileusze 25-lecia pracy artystycznej.
- We wrześniu jubileusz 25-lecia pracy aktorskiej obchodziła **Maria Jolanta Rogowska**, aktorka Białostockiego Teatru Lalek, a 20-lecie **Adam Zieleniecki**, aktor tego teatru.
- 1 października **Urszula Szydlik-Zielonka**, aktorka Teatru Lalek Tęcza obchodziła 30-lecie pracy artystycznej.
- W październiku jubileusz 30-lecia pracy artystycznej obchodziła **Maria Sowińska** – aktorka Teatru Arlekin w Łodzi.

Teatr Lalek Białaluka, Bielsko-Biała:

Diabelskie figle – Ewa Laue.
Adapt. Jan Wilkowski, reż. Lucyna Sypniewska,
kostiumy Zofia de Ines,
dekoracje Jacek Rybarkiewicz,
muz. Krzysztof Maciejowski.
Premiera 1 grudnia

Teatr im. Andersena, Lublin:

Wicek Warszawiak – Jan Wilkowski.
Reż. Włodzimierz Felenczak, scen. Andrzej Czyczyło,
muz. Tomasz Szweńnik.
Premiera 30 grudnia

Teatr Arlekin, Łódź:

Szopka satyryczna – Tomasz Pietrasik.
Reż. Tomasz Pietrasik, scen. Joanna Hrk,
oprac. muz. Marcelina Pasiuta.
Premiera 9 grudnia

Teatr Animacji, Poznań:

Brzydkie Kaczętko – Hans Christian Andersen.
Adapt. i reż. Czesław Sierko,
scen. Iza Toroniewicz,
muz. Mirosław Gordon.
Premiera 17 grudnia

- W październiku minęło 30 lat pracy twórczej **Marka Waszkiela** – dyrektora Białostockiego Teatru Lalek.
- 2 października minęło 25 lat od chwili powstania **Pracowni Dokumentacji Teatru Lalek** w Łodzi, która ma swą siedzibę w Teatrze Arlekin.
- W grudniu jubileusz 30-lecia obchodzi Scena Animacji Teatru Jeleniogórskiego.

ODESZLI OD NAS

MONIKA SNARSKA (1919-2006)

WSPOMNIENIE

Postać Moniki (właściwie Janiny Aldony) Snarskiej-Kęckiej, zmarłej 20 września 2006 roku w Skolimowie, kojarzy się niewątpliwie z osobowością i niezwykłym instynktem teatralnym. Urodzona 26 września 1919 w Wilnie, od najmłodszych lat wykazywała żywe zainteresowanie teatrem. Już podczas nauki w gimnazjum im. Czartoryskiego, a następnie studiów była związana z wileńskim środowiskiem teatralnym. Uczyła się śpiewu solowego w konserwatorium, by w 1940 roku po raz pierwszy spróbować rzemiosła aktorskiego na scenie Teatru Muzycznego „Lutnia”. To doświadczenie o charakterze muzycznym miało ogromny wpływ na jej późniejszą pracę zawodową. Przełomowym momentem było jednak spotkanie, po wyjeździe w 1945 roku z Wilna, z Ewą i Olgą Totwen. Zaowocowało ono współpracą z Teatrem Łątek (późniejsza Miniatura), gdzie początkowo Snarska użyczała głosu bohaterom lalkowych spektakli. W teatrze gdańskim zdobywała szlify lalkarskie, poznawała tajniki animacji i konstrukcji lalek. Tam też wyreżyserowała swoje pierwsze przedstawienia: *Złotą rybkę* Elizawieży Tarachowskiej, w inscenizacji Henryka Ryla (1952 r.) i *Biedulkę* Anny Świrszczyńskiej (1954 r.). Uprawnienia aktorki lalkarki uzyskała w 1956 r., zaś reżyserskie w 1960 decyzją Ministra Kultury i Sztuki. W 1957 roku Szczepan Baczyński, ówczesny dyrektor warszawskiego Teatru Guliwer, zaprosił Snarską do współpracy. Od tego momentu Snarska, najpierw jako etatowy reżyser, kierownik artystyczny i wreszcie od 1969 roku dyrektor teatru kształtowała scenę przy Różanej. Śledząc jej realizacje, począwszy od „guliwerowego” debiutu *Złotego Kluczyka* (1958) wyraźnie zaznacza się poszukiwanie przez nią oryginalnego repertuaru, umożliwiającego jak najpełniejsze wykorzystanie technik i form lalkowych. Zgłębianie sztuki animacji, staranne dobieranie współtwórców (All Bunsch, Zygmunt Smandzik, Irena Pikiel, Jerzy Zitzman), eksperymentowanie z formami i poszukiwanie nowych bohaterów dla teatru lalkowego było wpisane w jej artystyczną działalność. Snarska instynktownie potrafiła dobierać współpracowników, którzy w pełni oddawali jej sceniczne zamierzenia. Doskonale wykorzystywała indywidualne predyspozy-

cje aktorów i bezbłędnie wykorzystywała potencjał drzemiący w zespole. Zamiłowanie do muzyki przeniosła na scenę i stała się niekwestionowaną prekursorką lalkowych widowisk muzycznych i baletowych. Pierwsze muzyczno-lalkowe eksperymenty rozpoczęła w 1959 roku, realizacją *Grymałseli*. Pokazała operę, w której możliwości ruchowe lalki zadziwiała precyzją i doskonałym wycuciem rytmów. Pełnię plastyki i ekspresji lalki wydobyla także w pierwszym lalkowym baletcie, *Pan Twardowski* (1968r.) oddziaływał urodą plastyczną, dynamiką ruchu 120 lalek, które prowadziło zaledwie 12 aktorów. Profesjonalny choreograf pracował z zespołem nad każdym ruchem tanecznym lalek. Te zaś, specjalnie skonstruowane, doskonale wpisywały się w stylistykę baletu, urzekaly precyzją i zadziwiała płynnością i lekkością ruchów. Snarska skupiając uwagę na lalce nie zapominała o potrzebie kształtowania i stwarzania dziecięcych bohaterów. Często w swoich realizacjach sięgała po teatralne postaci, które, jak *Koziołek Matołek* na trwałe kojarzone są ze sceną przy Różanej. Nigdy jednak nie zapominała o pobudzaniu dziecięcej wyobraźni. W spektaklach posługiwała się znakami i lalkami niejednokrotnie traktowanymi skrótowo. W *Trzech muszkieterach* (1971r.) ważne zdarzenia podkreślała wyrazistymi symbolami (lalki pozbawione twarzy, będące niewypełnionymi metalowymi obręczami), grą rekwizytów. Minimalizm form, jak w scenie fechtunku, gdzie na ciemnym tle widać jedynie błysk szpad,

dodawał urody spektaklom i nie wprost wprowadzał widza w odgrywane sceny. Snarska była wierna przekonaniu, że w tworzeniu teatru nie należy sięgać po łatwe i oczywiste rozwiązania. W doborze repertuaru nie dawała się zwieść atrakcyjnym i modnym treściami. Sięgała po teksty odrzucane przez krytykę i czyniła z nich prawdziwe sceniczne wydarzenia. Lubiała trudne wyzwania artystyczne, ale nie tylko. Dzięki uporowi zmodernizowała i wyremontowała siedzibę Teatru Guliwer nie zaprzestając działalności artystycznej, stworzyła silny zespół i zaplecze ludzi, którzy współtworzyli teatr klasyczny, ciekawy i zarazem nie obawiający się ryzyka poszukiwań.

Pan Twardowski

dodawał urody spektaklom i nie wprost wprowadzał widza w odgrywane sceny. Snarska była wierna przekonaniu, że w tworzeniu teatru nie należy sięgać po łatwe i oczywiste rozwiązania. W doborze repertuaru nie dawała się zwieść atrakcyjnym i modnym treściami. Sięgała po teksty odrzucane przez krytykę i czyniła z nich prawdziwe sceniczne wydarzenia. Lubiała trudne wyzwania artystyczne, ale nie tylko. Dzięki uporowi zmodernizowała i wyremontowała siedzibę Teatru Guliwer nie zaprzestając działalności artystycznej, stworzyła silny zespół i zaplecze ludzi, którzy współtworzyli teatr klasyczny, ciekawy i zarazem nie obawiający się ryzyka poszukiwań.

Małgorzata Aliszewska

Nowości wydawnicze

■ Wrocławski Teatr Lalek z okazji jubileuszu swego 60-lecia przygotował monumentalną i niezwykle cenną publikację - **Dla jednego gestu. Scenografia we Wrocławskim Teatrze Lalek**.

Tekstową część edycji stanowią krótkie eseje w języku polskim i angielskim: Bogusława Bednarka *Fenomen lalki teatralnej*; Jadwigi Mydlarskiej-Kowal *Scenograf w teatrze lalek*; Adama Kiliana *Scenograf*

z przykazaniem!; Jana Polewki *Scenografia teatru dla dzieci czyli radość, śmiech i trwoga*. Na chronologicznie uporządkowaną część albumową wydawnictwa składają się barwne reprodukcje wybranych projektów scenograficznych, jakie zachowały się w zasobie archiwum artystycznego wrocławskiej sceny lalkowej. Znalazły się tu prace grona wybitnych nazwisk polskiej plastyki teatralnej, do którego należą: Jan Berdyszak, Joanna Braun, Ali Bunsch, Zbigniew Burkacki, Jerzy Chodurski, Ewa Czerechowska, Barbara Gutekunst, Wiesław Jurkowski, Adam Kilian, Maria Królikowska-Zięborak, Aleksander Maksymiak, Leszek Mądzik, Kazimierz Mikulski, Lidia Mintycz, Jadwiga Mydlarska-Kowal, Paweł Pawlak, Jan Polewka, Kazimierz Samołyk, Leokadia Serafinowicz, Ewa i Wiesław Strebejkowie, Elżbieta Terlikowska, Marcin Wenzel, Iwona Zaborowska, Jerzy Zitzman, Mira Żelechower-Aleksjusz.

Scenariusz wydawnictwa Aleksander Maksymiak, redakcja Maria Lubieniecka, opracowanie graficzne Romuald Kuter. Cena albumu 100, 00 zł (stron 426)

■ **60 lat Teatru Lalki Tęcza w Słupsku** - taki tytuł nosi publikacja przygotowana przez Teatr na swój jubileusz. Zawiera rys historyczny teatru, biogramy Juliana Sójki, Zofii Miklińskiej oraz Elżbiety i Tadeusza Czaplińskich, a także dokumentację działalności teatru (repertuar, udział w festiwalach, wyjazdy zagraniczne, wykaz pracowników i współpracowników, prezentacje obecnego zespołu).

Teatry za granicą

■ Od lipca do października trwała wystawa elementów scenografii i lalek z przedstawień *Pan Twardowski* i *Czarny Korń* **Trzygłowa Teatru Pleciuga** w Szczecinie, zorganizowana w Spielzeugmuseum Peenemunde w Niemczech.

■ W dniach 3-9 września **Teatr Lalek Tęcza** wystąpił na XI Międzynarodowym Festiwalu Teatrów Lalek Mobarak w Teheranie (Iran) z przedstawieniem Krzysztofa Raua pt. *Metamorfozy*.

■ W dniach od 5 do 8 września **Teatr Maska** w Rzeszowie uczestniczył ze spektaklem *Okno według scenariusza* i w reż. Bogusława Michałka w Międzynarodowym Festiwalu Teatru Lalek PIF w Zagrzebiu (Chorwacja).

■ W dniach 15 -17 września **Teatr Rabcio** gościł w Wiedniu, gdzie w ramach Dni Polskich w Austrii zaprezentował widowisko *Jak Janosik pokutował*.

■ W październiku **Białostocki Teatr Lalek** gościł w Teatrze Lele w Wilnie z przedstawieniami *Niech żyje Punch* w reż. W. Felenczaka i W. Szelachowskiego oraz *Gulliwer* w reż. Ondreja Spišaka.

■ W dniach od 2 do 4 października **Teatr Maska** uczestniczył w Międzynarodowym Festiwalu Teatrów Lalkowych „INTERLYALKA 2006” w Użgorodzie (Ukraina). Podczas festiwalu zaprezentował spektakl *Królowa Śniegu* w reż. Olega Żiugzdy. Przedstawienie otrzymało liczne nagrody:

- Nagrodę za najlepszą reżyserię dla Olega Żiugzdy
- Nagrodę za najlepszą scenografię dla Larisy Mikiny-Probodiak
- Nagrodę dla najlepszej aktorki - Marty Bury - za rolę Gerdy.

■ Od 6-9 listopada trwały występy katowickiego **Teatru Ate-neum** na Ukrainie. Teatr został zaproszony przez Chmielnicki Obwodowy Teatr Lalek na XI Międzynarodowy Festiwal Teatrów Lalek „DYWEŃ - 2006” z inscenizacją *Na wiślanym szlaku* wg scenariusza Jarosława Czypczara, w reżyserii i choreografii Henryka Korwińskiego.

Bezpośrednio po festiwalu zespół wystąpił gościnnie na zaprzyjaźnionej scenie Teatru Lalek w Równem z tym samym widowiskiem. 10 listopada obejrzały je dzieci ukraińskie, natomiast na 11 listopada zaproszono przede wszystkim młodszą Polonię.

■ 16 grudnia Teatr Baniałuka z Bielska-Białej wystąpił w Wiedniu z przedstawieniem *Koziołek Matołek* w reż. Lucyny Sypniewskiej.

**NAJSERDECZNIEJSZE ŻYCZENIA ŚWIĄTECZNE I NOWOROCZNE
WSZYSTKIM LALKARZOM I MIŁOŚNIKOM TEATRU LALEK
SKŁADA ZARZĄD POLUNIMA**